

**ZESTAW PYTAŃ ETAPU SZKOLNEGO OGÓLNOPOLSKIEGO KONKURSU
„POZNAJEMY PARKI KRAJOBRAZOWE POLSKI” – XV EDYCJA 2015/2016**

Zadanie 1. (0-5)

Wymienionym poniżej roślinom (A-E) przyporządkuj jeden z charakterystycznych dla nich sposobów rozsiewania się owoców i nasion (1-6):

- A – przytulia czepna
- B – jarząb pospolity
- C – dąb szypułkowy
- D – niecierpek gruczołowaty
- E – grązel żółty

- 1 – rozsiewanie przez wodę
- 2 – wyrzucanie za pomocą mechanizmu eksplozyjnego
- 3 – spadanie na ziemię
- 4 – przyczepianie się do sierści
- 5 – wydalanie z kałomoczem
- 6 – rozsiewanie przez wiatr

A. 4; B. 5; C. 3; D. 2; E. 1

Zadanie 2. (0-1)

Wskaż prawidłową odpowiedź. Nerwacja (unerwienie) liścia to:

- A. pasma tkanek wzmacniających
- B. system wiązek przewodzących**
- C. system przestrzeni międzykomórkowych
- D. miękisz zasadniczy wypełniający wnętrze

Zadanie 3. (0-1)

U roślin wyróżniamy lodygi zielne i zdrewniałe. Wskaż odpowiedź, w której zapisano tylko nazwy roślin o lodygach zielnych:

- A. cykoria podróżnik, mak polny, bluszcz pospolity, chaber bławatek
- B. stokrotka polna, konwalia majowa, cykoria podróżnik, fiołek leśny**
- C. zawilec gajowy, borówka czernica, wrzos, śnieżyczka przebiśnieg
- D. groch zwyczajny, malina, agrest, koper

Zadanie 4. (0-1)

Wskaż prawidłową odpowiedź. Jedną z cech przystosowujących ryby do życia w wodzie jest:

- A. prosta budowa układu pokarmowego
- B. nieruchome połączenie czaszki z kręgosłupem**
- C. wykształcenie zamkniętego układu krwionośnego
- D. połączenie czaszki z kręgosłupem za pomocą jednego kłykcia potylicznego

Zadanie 5. (0-1)

Wskaż prawidłową odpowiedź. Padalec zwyczajny to:

- A. niejadowity wąż
- B. beznoga jaszczurka**
- C. beznogi płaz
- D. przedstawiciel pierścienic

Zadanie 6. (0-1)

Spośród podanych określ w wybranych miejscach i zaznacz następstwo ruchu obiegowego Ziemi:

- A. pozorny ruch słońca i innych gwiazd po sklepieniu niebieskim
- B. występowanie dnia i nocy
- C. zmienna długość trwania dnia i nocy**
- D. różnica czasu słonecznego pomiędzy miejscami położonymi na różnych południkach

Zadanie 7. (0-1)

Wskaż prawidłową odpowiedź. Węgiel kamienny jest skałą:

- A. osadową chemiczną
- B. metamorficzną
- C. magmową
- D. osadową organiczną**

Zadanie 8. (0-1)

Wskaż prawidłową odpowiedź. Kryterium podziału strunowców na owodniowce i bezowodniowce jest:

- A. obecność błon płodowych lub ich brak
- B. rodzaj i funkcjonowanie łożyska lub jego brak
- C. wodny lub lądowy tryb życia
- D. obecność larw żyjących w wodzie lub na lądzie

Zadanie 9. (0-4)

Do podanych niżej opisów dopasuj właściwe daty spośród podanych:

- A. Promienie słoneczne padają pod kątem prostym na zwrotnik Raka. Na półkuli północnej dzień trwa wówczas najdłużej, a noc najkrócej w roku. **22 czerwca**
- B. Na półkuli północnej zaczyna się wówczas wiosna, a na południowej jesień. Słońce góruje w zenicie na równiku. **21 marca**
- C. Słońce góruje w zenicie na zwrotniku Koziorożca. Na półkuli północnej dzień trwa wówczas najkrócej, a noc najdłużej w roku. **22 grudnia**
- D. Na półkuli południowej zaczyna się wówczas wiosna, a na północnej jesień. Słońce góruje w zenicie na równiku. **23 września**

Zadanie 10. (0-1)

Włosy, paznokcie, pazury i kopyta ssaków są wytworami skóry, a dokładnie jednej z jej warstw. Wskaż której:

- A. oskórka
- B. naskórka
- C. warstwy gruczołowej
- D. skóry właściwej

Zadanie 11. (0-1)

Wskaż czego symbolem jest znak umieszczony obok:

- A. oczyszczalni ścieków
- B. dzikich wysypisk śmieci
- C. recyklingu
- D. skażonego terenu

Zadanie 12. (0-1)

Wskaż, które z poniższych grup organizmów warunkują krążenie materii i przepływ energii w ekosystemach:

- A. producenci, konsumenci, reducenty
- B. roślinożercy, drapieżcy, reducenty
- C. producenci, roślinożercy, drapieżcy
- D. bakterie, grzyby, porosty

Zadanie 13. (0-2)

Na podstawie opisów rozpoznaj i wpisz nazwy grup organizmów cudzożywnych:

- A. Organizmy, żywiące się martwymi zwierzętami. Należą do nich sępy i hieny. **(padlinożercy, ścierwojad)**
- B. Organizmy, polujące na zdobycz. Należą do nich gepardy, lwy i krokodyle. **(drapieżniki)**

Zadanie 14. (0-4)

Wpisz nazwy opisanych wiatrów:

- A. Zmienia swój kierunek w rytmie dobowym, jest wywołany różnym nagrzewaniem się lądu i morza. **bryza**
- B. Latem wieje znad morza, zimą znad lądu. **monsun**
- C. Stały, ciepły wiatr wiejący w niskich szerokościach geograficznych. **pasat**
- D. Jest to ciepły, suchy i porywisty wiatr, wiejący ku dolinom. Powstaje na skutek różnic ciśnienia pomiędzy jedną a drugą stroną grzbietu górskiego. **halny/fen**

Zadanie 15. (0-4)

W kuchni jako przyprawy wykorzystujemy różne części wielu roślin. Napisz, które z nich wykorzystujemy u niżej wymienionych gatunków:

- A. pieprz czarny **nasiona**
- B. korzennik lekarski (ziele angielskie) **nasiona**
- C. wawrzyn szlachetny (laur) **liść**
- D. śliwa domowa **owoc**

Zadanie 16. (0-1)

Poniżej podano opis wsi znajdującej się na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego. Przeczytaj poniższy tekst i podaj nazwę wsi, o której mowa.

Jest to stara osada młyńska i leśna położona nad strugą Czernicki Rów. W miejscowości znajduje się murowany młyn z początku XX w. oraz kapliczka upamiętniająca uczestnictwo Karola Wojtyły w spływach kajakowych rzeką Brdą w 1953 i 1966 r. **Czernica**

Zadanie 17. (0-1)

Dokończ zdanie. W 2014 roku na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego powstał rezerwat:

- A. Jez. Laska   B. Piecki   C. Bagno Stawek   **D. Kruszynek**   E. Jez. Nawionek

Zadanie 18. (0-1)

Dokończ zdanie. Czarny szlak pieszy prowadzący wokół Jeziora Niedźwiedź nosi imię:

- A. Anny   B. Józefa   **C. Jana**   D. Juliana   E. Izydora
Łajming   Bruskiego   **Karnowskiego**   Rydzkowskiego   Gulgowskiego

Zadanie 19. (0-1)

Wybierz prawidłową odpowiedź. Na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego nie występuje:

- A. derkacz   B. kapturka   C. wilga   D. zimorodek   **E. żoła**

Zadanie 20. (0-1)

Dokończ zdanie. Kręgi kamienne, kurhany oraz groby skrzynkowe można podziwiać na ścieżce kulturowej w:

- A. Kaszubie   **B. Leśnie**   C. Rolbiku   D. Kokoszce   E. Widnie

Zadanie 21. (0-1)

Dokończ zdanie. Przedstawiona poniżej roślina to:

- A. lobelia jeziorna
B. poryblin jeziorny
C. brzeżyca jednokwiatowa
D. rogatek sztywny
E. moczarka kanadyjska

Zadanie 22. (0-4)

Wymień nazwy czterech jezior lobeliowych położonych na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego. (Jezioro: **Czarne, Nawionek, Piecki, Żabionek, Sosnówek, Moczadło, Długie**)

Zadanie 23. (0-7)

Spośród niżej podanych nazw jezior wybierz te, które są jeziorami przepływowymi i położone są na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego:

- A. Jez. Milachowo**   **B. Jez. Dybrzk**   C. Jez. Nawionek   **D. Jez. Laska**   E. Jez. Czarne
F. Jez. Karsińskie   **G. Jez. Kosobudno**   **H. Jez. Łackie**   I. Jez. Kaczewo   J. Jez. Sosnówek
K. Jez. Żabionek   L. Jez. Jeleń   **L. Jez. Charzykowskie**

Zadanie 24. (0-7)**Połącz w pary nazwy gatunków inwazyjnych z odpowiednim opisem.**

A. barszcz Sosnowskiego	B. mandarynka	C. nawłóć kanadyjska
D. niecierpek gruczołowaty	E. norka amerykańska	F. rak przegowany
G. żółw czerwonołocy		

- Średniej wielkości kolorowa kaczka, która do Polski została sprowadzona w celach ozdobnych. Po raz pierwszy w Polsce w środowisku naturalnym została zaobserwowana w roku 1982.
- Roślina pochodząca z Ameryki Północnej, skąd została sprowadzona jako gatunek ozdobny. W Polsce pierwsze stwierdzenie tej rośliny pochodzi z roku 1853. Żółte i okazałe kwiatostany wabią owady dużą ilością nektaru i pyłku oraz słodkim i intensywnym zapachem.
- Do Polski został zawleczony z Azji. Pierwsze obserwacje tego gatunku pochodzą z roku 1890. Występuje najczęściej nad rzekami i jeziorami, na okrajkach leśnych oraz w miejscach ruderalnych. Pękający owoc wyrzuca nasiona na odległość do 7 metrów.
- Roślina pochodząca z rejonu Kaukazu. Do Polski została sprowadzona jako roślina pastewna. Soki tej rośliny zawierają furanokumaryny, które w kontakcie ze skórą i w obecności światła słonecznego powodują oparzenia. Pierwsze stwierdzenia tego gatunku w środowisku naturalnym pochodzą z 1958 r.
- Gatunek skorupiaka, którego naturalnym obszarem występowania jest Ameryka Północna. Do Polski został sprowadzony w celach komercyjnych w 1890 roku. Gatunek ten wypiera ze środowiska naturalnego raka szlachetnego i błotnego. Jest odporny na grzybiczą chorobę zwaną „dumą raczą”, której jest nosicielem.
- Gatunek inwazyjnego gada, który w środowisku naturalnym Polski został stwierdzony w 1996 r., jako zwierzę uwolnione z hodowli terrarystycznych. Stanowi zagrożenie dla żółwia błotnego.
- Gatunek ssaka, który do Polski rozprzestrzenił się po introdukcjach w sąsiednich krajach. Sprowadzony był również jako zwierzę hodowlane, wykorzystywane w przemyśle futrzarskim. W Polsce w środowisku naturalnym po raz pierwszy zaobserwowana w 1928 roku.

A. 4; B. 1; C. 2; D. 3; E. 7; F. 5; G. 6**Zadanie 25. (0-7)****Określ prawdziwość informacji w zdaniach dotyczących gatunków inwazyjnych, zaznaczając odpowiednio P (prawda) lub F (fałsz).**

- Konkurują z gatunkami rodzimymi o zasoby środowiska. **Prawda**
- Zwiększają różnorodność biologiczną. **Falsz**
- Charakteryzują się niską płodnością. **Falsz**
- Przekształcają ekosystemy. **Prawda**
- Zwiększają różnorodność siedlisk. **Falsz**
- Krzyżują się z gatunkami rodzimymi. **Prawda**
- Powodują zmiany w krajobrazie. **Prawda**